Vállalkozói hajlandóság a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának magyar tagozatos hallgatói körében

GYÖRFY LEHEL – BENYOVSZKI ANNAMÁRIA – SZAKÁCS SZILÁRD

A rendszerváltás utáni Romániában viszonylag hosszú időre van szükség a nyugati országokhoz hasonló vállalati környezet, vállalkozói kultúra, vezetési/szervezési kultúra kialakulásához. Ezek megismerésében, elsajátításában fontos szerepet játszanak a felsőoktatási intézmények, kiemelve a közgazdasági képzést nyújtó egyetemeket, ugyanis a hallgatók leginkább itt kaphatják meg azokat az ismereteket, amelyeket egy vállalkozás tervezéséhez, alapításához, valamint vezetéséhez felhasználhatnak.

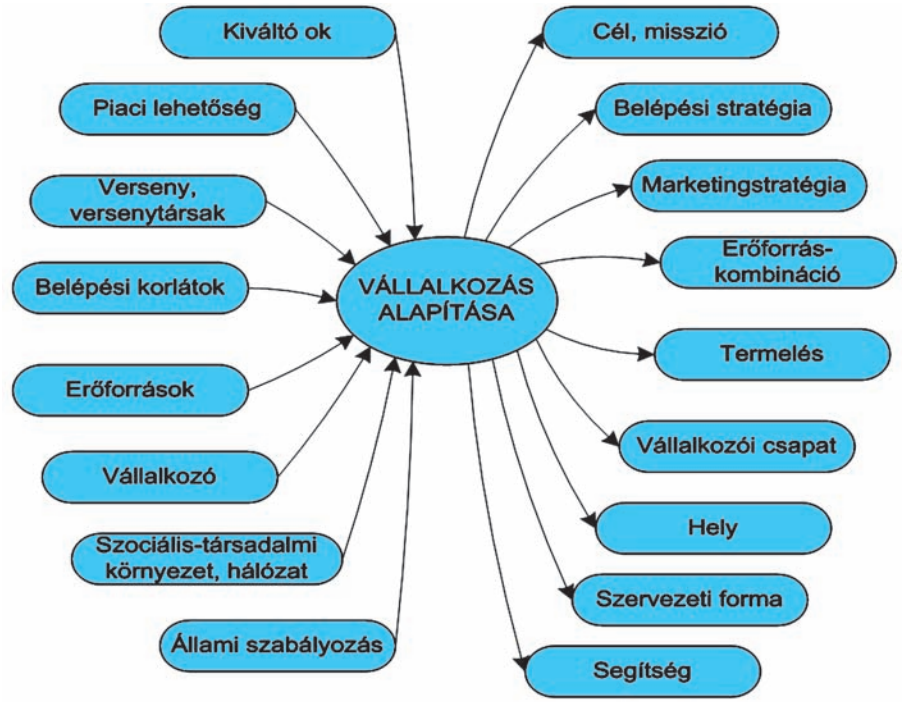
Ezért fontosnak tartottuk egy olyan empirikus kutatás végzését, mely rávilágít arra, hogy Romániának azon felsőoktatási intézményében *(Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar, magyar tagozat)*, ahol a legnagyobb, folyamatosan növekvő számú hallgatók magyar nyelven részesülnek közgazdaság-tudományi képzésben, hogyan viszonyulnak a vállalkozás ötletéhez, hogyan látják környezetüket, alkalmasnak érzik-e magukat egy vállalkozás alapításához és működtetéséhez, valamint hogyan képzelnek el egy esetleges saját vállalkozást.

A felmérésben követett elméleti aspektusok

„A vállalkozás (*entrepreneurship*) egyfajta cselekvésként és olyan magatartásként azonosítható, amire többek között az innováció, a gyors növekedés, a versenyképesség, a kiugró nyereségesség vagy a kockázatvállalás jellemző. Ezen fogalom meglehetősen összetett, s ebből következik, hogy a vállalkozás egyetlen mutatószámmal történő kifejezése gyakorlatilag lehetetlen” (Ács et alii GEM 2005).

A vállalkozások alapítását befolyásoló tényezők

A vállalkozások sikeres alapításához számos tényező kedvező alakulása szükséges. Ezzel egy időben az alapítással kapcsolatosan is számos különböző, de egymással összefüggő döntést kell meghozni. Az alapítást befolyásoló tényezők, a vállalkozás alapítása és az alapítói döntések összefüggését az alábbi ábra mutatja:

Forrás: Szerb László 2000. Kisvállalati gazdaságtan és vállalkozástan. Pécs, 84.

1. ábra. A vállalkozások alapítását befolyásoló tényezők és az alapítói döntések

A vállalkozás alapítását befolyásoló tényezők körének jelentős részére kiterjedt kérdőíves kutatásunk (Györfy–Benyovszki–Szakács 2007), de jelen tanulmányunkban a hallgatói minta vállalkozói tulajdonságairól alkotott képének bemutatására és a szociális-társadalmi környezetük megítélésére szorítkozunk, majd a vizsgált sokaságra vonatkozóan fogalmaztunk meg és vizsgálunk a vállalkozói karrier tervezésével kapcsolatos hipotéziseket.

A vállalkozói tulajdonságok

A vállalkozások sikerét gyakran befolyásolja a vállalkozás alapításának célja. A vállalkozást ösztönző tényezők közül megemlíthetjük a magasabb jövedelemszerzési lehetőséget, az önállóságra, függetlenségre vágyást vagy a lehetőség megragadásának vágyát. Egy vállalkozó joggal várhatja el, hogy nagyobb jövedelemre tegyen szert, mint alkalmazottként, hisz saját tőkéjét fekteti be, ami egy bizonyos szintű kockázattal jár. Ugyanakkor számos olyan személy törekszik függetlenségre, önállóságra, aki megelégelte, hogy egy hierarchikusan tagolt szervezeten belül alárendeltként te-

vékenykedjen, élvezve azt az előnyt, hogy saját maga hozhat döntéseket és elfogadva azt a hátrányt, ami a döntések után vállalt felelősség. Mindemellett a kihasználható piaci lehetőség azonosítása is kulcsfontosságúnak bizonyul.

Az eddig említett néhány személyes cél megvalósításához egy leendő vállalkozónak olyan tulajdonságokkal kell rendelkeznie, melyek segítségével leküzdheti a vállalatalapítás nehézségeit, valamint az alapított vállalat vezetésének, irányításának megpróbáltatásait.

William Bygrave (Bygrave–Zacharakis 2004) szerint a vállalkozó tíz legfontosabb tulajdonsága (az ún. 10D modell):

– jövőkép (Dream): vízió a jövőképről és arról, hogy az alapított vállalkozás milyen helyet foglal el benne, megvan az a képességük, hogy ezt valóra is váltsák;

– határozottság (Decisiveness) a döntéshozatalban;

– határozott tenniakarás (Doers), hogy a döntéseket végre is hajtsák;

– elkötelezettség (Determination) teljes mértékben, nem adják fel nehéz helyzetekben sem;

– önfeláldozás (Dedication), az üzletnek szentelés, a családi és szociális kockázatok elkerülésével;

– megszállottság (Devotion) saját tevékenységük, valamint a termék iránt, ami hatékonnyá teszi őket a termék értékesítése során;

– részletekre figyelés (Details);

– önállóság, önmeghatározás (Destiny);

– sikerorientáltság (Dollars);

– tulajdon-, hatalom- és döntésmegosztás (Distribute).

A vállalkozói, a vállalkozóvá válási környezet

Egy vállalkozás alapításában a külső környezeti hatások legalább olyan fontosak, mint a személyes vállalkozói tulajdonságok, legyenek ezek a társadalmi, politikai vagy a gazdasági környezet hatásai. Nem véletlen, hogy a világ egyes régiói „vállalkozóbbak", mint a többi. A világ legfejlettebb régiója vállalkozási aktivitás szempontjából a kaliforniai Silicon Valley. Itt szinte mindenki valamilyen kapcsolatban van egy vagy több vállalkozóval, vagyis e vidéken rengeteg a vállalkozni akarók számára a példakép. A példaképek követésén kívül más szociális faktorok is fontos szerepet játszanak egy jövőbeli vállalkozó számára. Gnyawali és Fogel, valamint Gibb (Szerb 2000. 41) alapján a vállalkozókra ható szociális tényezők közül a következők a legfontosabbak:

– családi, rokoni háttér;

– a sikeres és önálló vállalkozások által felmutatott pozitív szerepmodellek (példaképek);

– kora gyermekkortól vállalkozásokkal való találkozás, kapcsolat;

– a helyi környezetbeli független, önálló vállalkozók hálózata.

A kutatás módszertana

A felmérést Kolozsváron, a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának nappali, magyar tagozatos hallgatói körében végeztük a 2007. április–július közötti időszakban. A magyar tagozaton a 2006/2007-es tanévben 1095[1] nappali tagozatos hallgatót tartottak nyilván. Az adatgyűjtés alapját kérdőív képezte, melynek szerkezete a következő:

1. Demográfiai adatok. Ide tartozik az olyan adatok lekérdezése, mint az életkor, nem, évfolyam, szakirány, állandó lakhely (település, megye), valamint a lakhely típusa.

2. Személyiségre vonatkozó adatok. A kérdések megfogalmazásakor olyan tulajdonságok létezését akartuk felmérni, mint a vállalkozói attitűd, valamint kockázatvállalási hajlandóság.

3. A vállalkozói környezetre vonatkozó adatok.

4. Egyetemi képzés. A tanulmányi eredményen kívül olyan kérdések is foglalkoztattak, hogy a hallgatók véleménye szerint a képzés kiknek kedvez, vagy miképpen ítélendő meg a követelmények szintje.

5. Jövőbeli tervek. Vállalkozói hajlandóság. Olyan kérdéseket fogalmaztunk meg, amelyek a hallgatók jelenlegi munkaviszonyaira, illetve jövőbeli terveikre utalnak.

6. Vállalkozói karriert tervezők számára kialakított kérdések.

7. Vállalatvezetői (menedzser) karriert tervezők számára kialakított kérdések.

8. Nem vezetői (alkalmazotti) karriert tervezők számára kialakított kérdések.

9. Befektetők számára megfogalmazott kérdések.

A minta kiválasztásakor egyszerű véletlen mintavételt alkalmaztunk. A minta elemei a www.random.org honlapon található véletlenszám-generátor segítségével került kiválasztásra, ami által egy 200 elemű álló mintát generáltunk. A minta nagyságának meghatározásakor egy 65%-os válaszolási arányt vettünk figyelembe több okból kifolyólag: nem minden véletlenül kiválasztott személy érhető el, mivel ritkábban járnak egyetemre, nincs idejük a kérdőív kitöltésére, vagy éppen nem akarják kitölteni stb. Megoldásként pótkérdőívekhez folyamodtunk, így sikerült összesen 176 személyt megkérdezni, ami a tervezett minta 88%-át, valamint a sokaság 16%-át képezi. Ebből 81 megkérdezett személy a véletlen minta listáján szerepelt, 95 hallgató pedig pótkérdőív kitöltésével járult hozzá kutatásunkhoz.

Az adatok feldolgozása az SPSS adatelemző és statisztikai szoftver segítségével történt.

Vizsgált hipotézisek

A kutatás során a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának nappali, magyar tagozatos hallgatóira vonatkozó hipotéziseket vizsgáltunk.

[1] A Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar titkárságáról kapott információ alapján. Megjegyzés: a Kar magyar tagozatán távoktatásos és mesteri szintű képzés is működik.

Az általunk megfogalmazott hipotézisek a következők:

H1: A hallgatók 20%-a vállalkozik vagy dolgozik (alkalmazottként) tanulmányai végzése alatt.

H2: A hallgatók 45%-a a tanulmányai befejezése után vállalatot szeretne alapítani.

H3: Nincs kapcsolat a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kara magyar tagozatos hallgatóinak neme és a vállalkozói hajlandósága között.

H4: A BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatói felének saját megítélés szerint a tapasztalathiány akadályt jelenthet egy vállalkozás alapításában.

H5: Nincs összefüggés a hallgatók tanulmányi eredménye és a munkahelyre vonatkozó jövőbeli terve között.

H6: A magukat vállalkozóként látó hallgatók több mint fele a tanulmányok befejezése után több mint 3 évvel szeretne vállalatot alapítani.

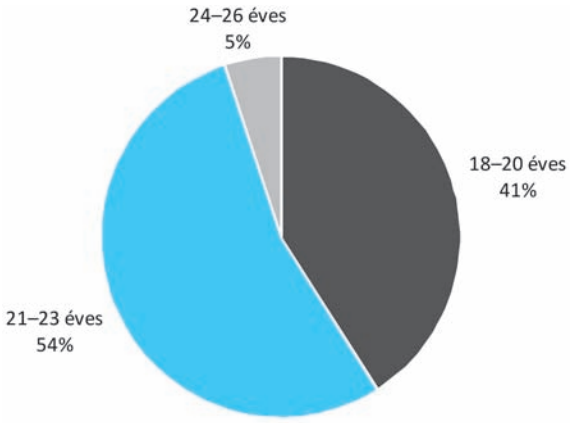
H7: A magukat vállalkozóként látó hallgatók 40%-a kényszermotivált egy vállalkozás indításában.

A kutatás eredményei

A hipotézisek vizsgálata előtt fontosnak találtuk a hallgatók demográfiai jellemzőinek és saját megítélésük szerinti vállalkozói tulajdonságainak bemutatását, valamint a vállalkozói környezet hallgatók általi megítélésének vizsgálatát.

A hallgatók szociodemográfiai jellemzői

A hallgatók korcsoportok szerinti megoszlását az alábbi ábra szemlélteti:

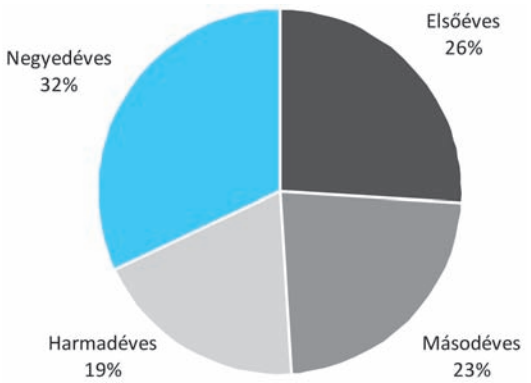

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

2. ábra. A megkérdezettek korcsoport szerinti megoszlása

A megkérdezettek 54%-a 21–23 éves korcsoportba tartozik, ezt követi 41%-kal a 18–20 évesek korcsoportja, a 24–26 évesek korcsoportja csupán a minta 5%-át teszi ki.

A megkérdezett hallgatók évfolyam szerinti megoszlását az alábbi ábra mutatja:

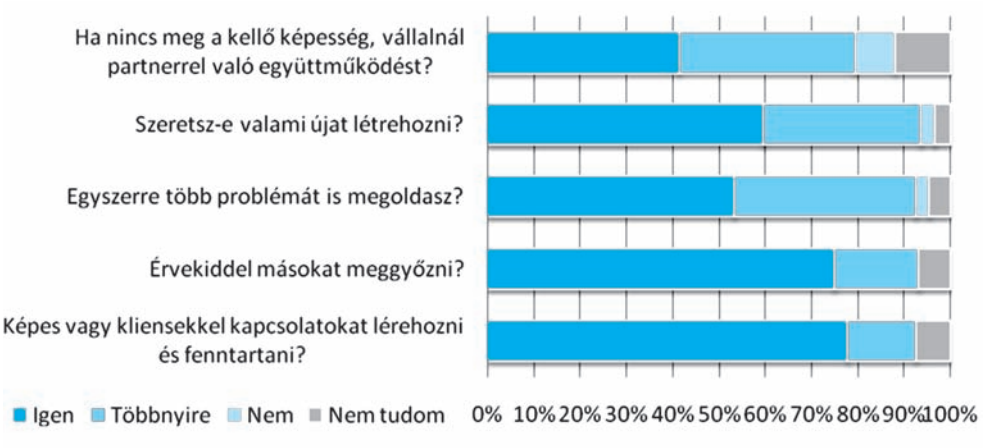

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

3. ábra. A megkérdezett hallgatók évfolyam szerinti megoszlása

Személyiségi, vállalkozói tulajdonságok

A hallgatók vállalkozói tulajdonságait vizsgálva az elméleti részben említett tulajdonságok „keresésére" fókuszáltunk. Az alábbi ábra azt szemlélteti, hogy különböző vállalati környezetben adódó helyzetekben a megkérdezettek véleményük szerint hogyan reagálnának:

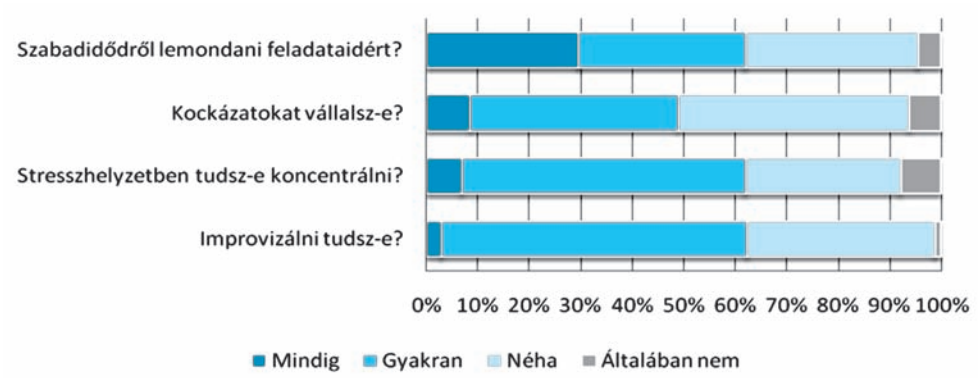

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

4. ábra. A megkérdezett hallgatók vállalkozói személyisége (1)

Megfigyelhető, hogy a fenti kérdésekre a hallgatók több mint 90%-a pozitív választ adott (igen, többnyire) az első kérdés kivételével, ahol ez az arány valamivel kisebb (80%). A megkérdezett hallgatók úgy gondolják, hogy elég innovatívak, meggyőzőek és kooperatívak, vagyis rendelkeznek azokkal a fontosabb tulajdonságokkal, amelyek egy vállalkozás alapításához és működtetéséhez szükségesek.

Vizsgáltunk más, a fentiekhez hasonló tulajdonságokat is, ezek esetében szintén a pozitív válaszok domináltak:

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

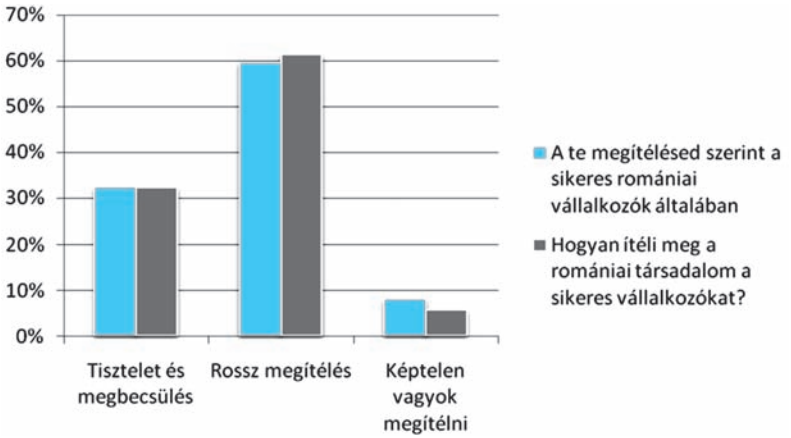
5. Ábra: A megkérdezett hallgatók vállalkozói személyisége (2)

Az 5. ábrán látható, hogy a megkérdezett hallgatók döntő többsége úgy érzi, hogy képes adott helyzetben, akár stresszhelyzetekben koncentrálni, nem érzik túlzottan kockázatkerülőknek magukat, és a többség úgy gondolja, improvizálni, váratlan szituációt megoldani is tud, valamint úgy érzik, szükség esetén szabadidejükről feladatukért legalább gyakran lemondanak.

Összegezve a megkérdezett hallgatók vállalkozói tulajdonságait, elmondhatjuk, hogy a hallgatók úgy érzik, képesek vállalkozás indítására és működtetésére.

A vállalkozói környezet megítélése

Ahhoz, hogy megtudjuk, miként vélekednek a hallgatók a romániai vállalkozói környezetről, két párhuzamos problémát vetettünk fel. Egyrészt azt vizsgáltuk, hogy a hallgatók hogyan ítélik meg a romániai sikeres vállalkozókat, valamint hogy véleményük szerint hogyan ítéli meg a romániai társadalom a sikeres vállalkozókat, másrészt pedig hogyan ítélik meg a kudarcot vallott vállalkozókat, illetve véleményük szerint hogyan ítéli meg a romániai társadalom a kudarcot vallott vállalkozókat. Az eredményeket az alábbi diagramokon szemléltetjük:

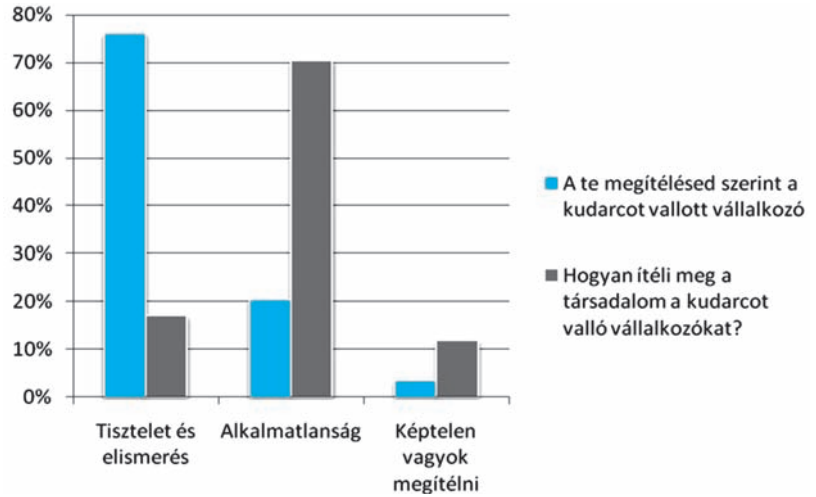

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

6. ábra. A megkérdezettek vélekedése a romániai sikeres vállalkozókról

A fenti ábrán megfigyelhető, hogy a megkérdezettek valamivel több mint 30%-ának saját megítélése szerint a romániai sikeres vállalkozók tiszteletet és megbecsülést érdemelnek, mert egyénként jól elboldogulnak, valamint adót fizetnek és munkahelyet teremtenek. Ezzel ellentétben a hallgatók közel 60%-a úgy véli, hogy a sikeres vállalkozók törvénytelen utakat használnak vagy kihasználják alkalmazottaikat. A megkérdezettek véleménye arról, hogy szerintük a társadalom hogyan ítéli meg a sikeres vállalkozókat, szinte ugyanilyen arányban oszlik meg.

Ami a kudarcot vallott vállalkozókat illeti, az eredmény különbözik:

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

7. ábra. A megkérdezettek vélekedése a romániai kudarcot vallott vállalkozókról

A megkérdezett hallgatók több mint 75%-os arányban úgy gondolják, hogy a kudarcot vallott vállalkozók tiszteletet és elismerést érdemelnek, mert legalább megpróbálták, és így tanultak saját hibáikból. Ezzel teljesen ellentétben a megkérdezett hallgatók 70%-os arányban úgy vélik, hogy a romániai társadalom lenézi és alkalmatlannak tekinti a kudarcot vallott vállalkozókat.

E különbség forrását a tömegtájékoztatás hatásában látjuk elsősorban, mely a mai sikeres vállalkozókról alkotott általános képet erőteljesen, a mai kudarcot vallott vállalkozóról kialakult képet viszont sokkal kevésbé befolyásolja, ezekkel eltérő gyakorisággal és intenzitással foglalkozva.

Következtetések

A következtetések megfogalmazása során részletesen kitérünk a már korábban megfogalmazott hipotézisek vizsgálatára.

H1: A hallgatók 20%-a vállalkozik vagy dolgozik (alkalmazottként) tanulmányai végzése alatt.

A hipotézis vizsgálatára vonatkozó próba eredményeit a következő táblázat tartalmazza:

1. táblázat. H1 hipotézis vizsgálata

Binomiális teszt

		N	Mintabeli arány	Vizsgált arány	Szignifikanciaszint (bal oldali alternatív hipotézis)
Vállalkozol vagy dolgozol-e jelenleg egyetemistaként?	Igen	22	0,2	0,2	0,327[a]
	Nem	103	0,8		
	Összesen	125	1,0		

Az alternatív hipotézis: azon egyetemisták aránya, akik jelenleg dolgoznak vagy vállalkoznak <0,2.

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

A fenti táblázatból kiolvasható, hogy a hipotézist megtartjuk, tehát a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos nappalis hallgatóinak 20%-a vállalkozik vagy dolgozik (alkalmazottként) a tanulmányai végzése alatt, kihasználva a Kolozsvár nyújtotta üzleti vagy munkahelyi lehetőségeket.

H2: A hallgatók 45%-a a tanulmányai befejezése után vállalatot szeretne alapítani.
A második hipotézis vizsgálatára szintén a binomiális tesztet alkalmaztuk:

2. táblázat. H2 hipotézis vizsgálata

Binomiális teszt

		N	Mintabeli arány	Vizsgált arány	Szignifikanciaszint (bal oldali alternatív hipotézis)
Milyen terveid vannak? Vállalkozó szeretnél lenni vagy nem?	Vállalkozó szeretnék lenni	72	0,41	0,45	0,155[a]
	Nem szeretnék vállalkozó lenni	104	0,59		
	Összesen	176	1,00		

Az alternatív hipotézis: azon egyetemisták aránya, akik vállalkozók szeretnének lenni <0,45.
Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

Megtartjuk azt a hipotézist, miszerint a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatóinak egy igen magasnak tekinthető részaránya, 45%-a a tanulmányai befejezése után saját vállalatot szeretne alapítani.

H3: Nincs kapcsolat a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatóinak neme és a vállalkozói hajlandósága között.
A hipotézisvizsgálat eredményei az alábbi táblázatban figyelhetők meg:

3. táblázat. H3 hipotézis vizsgálata

		Milyen terveid vannak? Vállalkozó szeretnél lenni vagy nem?		Összesen
		Vállalkozó szeretnék lenni	Nem szeretnék vállalkozó lenni	
Nem	Férfi	35	31	66
	Nő	37	73	110
Összesen		72	104	176

χ^2 próba

	Érték	Szabadságfok	Szignifikanciaszint
$\chi 2$	6,418	1	0,011
Érvényes esetek száma	176		

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

A 3. táblázat alapján a harmadik hipotézist elvetjük, tehát állíthatjuk, hogy van kapcsolat a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatóinak neme és a vállalkozói hajlandósága között 1,1%-os szignifikanciaszinten. A férfinemű hallgatók szignifikánsan magasabb vállalkozói hajlandósága mutatható ki.

H4: A BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatói felének saját megítélés szerint a tapasztalathiány akadályt jelenthet egy vállalkozás alapításában.

A hipotézis vizsgálatához ebben az esetben is a binomiális tesztet használtuk:

4. táblázat. H4 hipotézis vizsgálata

Binomiális teszt

		N	Mintabeli arány	Vizsgált arány	Szignifikanciaszint (bal oldali alternatív hipotézis)
Akadály. Tapasztalathiány	Igen	74	0,42	0,50	0,042[a]
	Nem	102	0,58		
	Összesen	176	1,00		

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

A H4 hipotézist elvetjük, pontosabban a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar nappali, magyar tagozatos hallgatók felének a tapasztalathiány nem jelent akadályt egy vállalkozás alapításában. A táblázatból látható, hogy ez az arány kevesebb mint 50%.

H5: Nincs összefüggés a hallgatók tanulmányi eredménye és a munkahelyre vonatkozó jövőbeli terve között.

A változók közti kapcsolatot χ^2-próbával tanulmányozzuk:

5. táblázat. H5 hipotézis vizsgálata

		Eddigi egyetemi tanulmányi átlagom					Összesen
		5–6	6–7	7–8	8–9	9–10	
Milyen terveid vannak tanulmányaid befejezése után (esetleg alatt)?	Vállalkozó leszek, tettem ennek érdekében	3	10	5	3	1	22
	Vállalkozó leszek, nem tettem ennek érdekében	6	13	17	10	3	49
	Menedzserként szeretnék dolgozni	4	18	15	5	4	46
	Alkalmazottként, szabadúszóként szeretnék dolgozni	5	13	13	11	8	50
	Befektető leszek	1	1	1	1	2	6
Összesen		19	55	51	30	18	173

χ^2 -próba

	Érték	Szabadságfok	Szignifikanciaszint
χ2	14,26	16	0,597
Érvényes esetek száma	173		

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

Nem vetjük el az ötödik hipotézist, miszerint nincs kapcsolat a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatos hallgatóinak tanulmányi eredménye és a munkahelyre vonatkozó jövőbeli terve között.

H6: A magukat vállalkozóként látó hallgatók több mint fele a tanulmányok befejezése után több mint 3 évvel szeretne vállalatot alapítani.

A hipotézis vizsgálatához ismét a binomiális tesztet alkalmaztuk:

6. táblázat. H6 hipotézis vizsgálata

Binomiális teszt

		N	Mintabeli arány	Vizsgált arány	Szignifikanciaszint (bal oldali alternatív hipotézis)
Mikor szeretnél vállalkozást indítani?	3 éven belül	43	0,605634	0,5	0,040[a]
	több mint 3 év múlva	28	0,394366		
	Összesen	71	1,000000		

Az alternatív hipotézis: azon egyetemisták aránya, akik 3 éven belül vállalkozást akarnak indítani >0,5.

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

A nullhipotézist elvetjük, miszerint azoknak a hallgatóknak a fele, akik vállalkozni szeretnének a tanulmányaik befejezése után, az egyetem elvégzése után több mint 3 évvel szeretne vállalatot alapítani. Ez az arány kisebb mint 50%. Összehasonlításként megemlítjük, hogy míg a Global Entrepreneurship Monitor 2007-ben Romániában a potenciális vállalkozói[2] aktivitást 16%-ra értékelte (Bosma et alii 2008. 36), a hallgatók esetében ez az arány nagyobb mint 22,5%[3].

[2] A következő három éven belül vállalkozás indítását tervezi.

[3] Mivel H1 hipotézisvizsgálat eredménye: 45% vállalkozni akar és H4 hipotézisvizsgálat eredménye: kevesebb mint 50% több mint 3 év múlva.

H7: A magukat vállalkozóként látó hallgatók 40%-a kényszermotivált egy vállalkozás indításában.

A hipotézisvizsgálat eredményét az alábbi táblázat tartalmazza:

7. táblázat. H7 hipotézis vizsgálata

Binomiális teszt

		N	Mintabeli arány	Vizsgált arány	Szignifikanciaszint (bal oldali alternatív hipotézis)
Mi motivál a tervezett vállalat alapítására?	Szükségesség	18	0,3	0,4	0,008[a]
	Jó lehetőségek	53	0,7		
	Összesen	71	1,0		

Az alternatív hipotézis: azon egyetemisták aránya, akik kényszerből vállalkoznak <0,4.

Forrás: Saját felmérés – 2007. április–június

A hipotézist elvetjük, miszerint a magukat vállalkozóként látó hallgatók 40%-a kényszermotivált egy vállalkozás indításában. Számításaink alapján kijelenthető, hogy ez az arány 40%-nál alacsonyabb, így az is, hogy e hallgatók több mint 60%-a azért vállalkozna, mert jó üzleti lehetőségeket lát.

Irodalomjegyzék

Zoltán Ács – Bedőné Károly Judit – Csapó Krisztián – Szerb László – Siri Terjesen – Varga Attila – Ulbert József 2005. *GEM 2005 Magyarország, A vállalkozói aktivitást és a vállalkozást befolyásoló tényezők alakulása Magyarországon az európai uniós csatlakozás után*. Szerk. Szerb László

N. Bosma – Kent Jones – Erkko Autio – Jonathan Levie 2008. *Global Entrepreneurship Monitor. 2007 Executive Report.* Global Entrepreneurship Research Association

W. D. Bygrave – Andrew Zacharakis 2004. *The Portable MBA in Entrepreneurship*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, USA

Kállay László – Imreh Szabolcs 2004. *A kis- és középvállalkozásfejlesztés gazdaságtana*. Budapest, Aula Könyvkiadó

Györfy Lehel – Benyovszki Annamária – Szakács Szilárd 2007. *Entrepreneurship and Related Aspects in the View of the Students Specialized in Economics and Business Administration*. Competitiveness and European Integration International Conference, Management section, Cluj-Napoca, 53–62. o.

Szerb László 2000. *Kisvállalati gazdaságtan és vállalkozástan.* Pécs, Bornus Kiadó

Szerb László 2007. *Nemzetközi felmérés az egyetemi hallgatók vállalkozói aktivitásáról: Magyarország 2006*